החובל פרק שמיני בבא קמא פה.

בכלל ופרט המרוחקין זה מזה. נראה לר"י דבכלל ופרט המרוחקין זה מזה דפליגי תנאי דהכא וההוא דפליגי נמי אביי ורבא בריש בטח כותים (נדה דף נב.) היינו דוקא בחד ענינא אבל בתרי ענייני לכ"ע אין דנין כדמוכח בפ"ק דפסחים (דף ו: ושם) ובכל המנחות (מנחות נה: ושם) וההיא דנגמר הדין (סנהדרין דף מו. ושם) גבי והומת ותלית אם נחשבנו כתרי ענייני לפי שמרוחקין יותר מאותם שבכאן ושבנדה אתיא ההיא דנגמר הדין כר"ע אבל אם נחשביה כחד ענינא אתי סוגיא דהתם כמ"ד אין דנין:

לדמים יתרים. פי' בקונטרס דאי לא כתיב אלא כויה ה"א אפילו אית ליה מבורה דמי כויה הוא דמשלם אבל תרתי לא משלם קמ"ל דמשלם תרוייהו דלעבר במקום נזק ואין נראה לר"י דהא לעבר במקום נזק נפקא לן מפלא תחת פצע ועוד דלמה היה לנו לומר שהלעבר יפטר את הנזק ואת הרפוי ונראה לר"י לדמים יתרים שמשלם בלעבר שיש בו רושם יותר מבלעבר שאין בו רושם אע"פ שאין מלעבר כזה יותר מבזה משלם יותר לפי שמתגנה מחמת הרושם: **עלו** בו צמחים כו'. כשלא אמדוהו מיירי דאי באמדוהו הא אמרינן לקמן (דף לא.) אמדוהו והיה מתנוה והולך אין נותנין לו אלא כמו שאמדוהו: **שניתנה** רשות לרופא לרפאות. וא"ת והא מרפא לחודיה שמעינן ליה וי"ל דה"א ה"מ מכה בידי אדם אבל חולי הבא בידי שמים כשמרפא נראה כקופר גזירת המלך קמ"ל דשרי: **עבר** על דברי הרופא. לא משיב ליה פושע כ"כ: **פשעת** בנפשך ומפסדת לי. היכא דלא אמדוהו: רואין

רבי סבר אין דנין. הכא נמי כויה נאמרה תחילה כלומר משמע בין שיש עמה מבורה בין שאין עמה מבורה אמיך ליה הוי דרבי מבורה פרע ואין בכלל אלא מה שבפרט יש עמה מבורה אין אין עמה מבורה לא השתא דכתיב פצע ביצעים לא דיינינן ולקמן פריך מבורה לרבי למה לי והיינו דקאמר כויה נאמרה תחילה כלומר מתחילת הפסוק אנו למדין שהוא חייב בכויה גרידא ולא נאמר קופו מוכים שמתחילתו לא חייב אלא בשיש מבורה ואין דנין ומתני' רבי היא: **למה לי.** הואיל ומרישא שמעינן לתרוייהו: **לדמים יתרים.** דאי לא כתיב אלא כויה תחת כויה הוה אמרינן בין אית ביה מבורה בין לית ביה מבורה דמי כויה משלם אבל תרתי לא משלם קמ"ל דמשלם תרוייהו: **לעבר במקום נזק.** היכא דקטע את ידו ונתן לו דמיה: **היכי שיימינן.** את הלעבר הלא יש לו לקוללה בשביל הדמים שנטל: **ידו הקטועה.** וממוכרת בגידין לאותן ואינה ראויה לו למלאכה: **בין סם לפייח.** ידו המוכתמת למלך לקוללה בסם שאין שם לעבר כלל כמה רוצה ליטול לקוללה בפייח: **הא לא שקיל.** כל ממון שנטולם לעבר נפשיה לקוללה וכאן כבר נעשה מעשה: **כמה אדם רוצה ליתן.** לשליח המלך מידו המוכתמת למלכות לקוטעה בפייח ויקטענה השליח בסם: **ליטול.** מן המזיק מה שנתן זה למלך: **דמי שבטו.** דממתת הלמחים נפל למשכב: ה"ג **וחכמים אומרים שבטו ורפואתו כל שישנו בו.** הקישן הכתוב זה שאין חייב בשבת אינו חייב בריפוי ורבנן קמאי מחייבי ליה לתרוייהו: **נתנה לאגד.** נתנה רשות לנחבל לאוגדה ולעטופה מפני לער הנגה ועולין הלמחים מחמת הכל ומוס האגד: **לא נתנה.** רשות לאגד זה לנחתו אגד הלכך למחים שעלו בה אין על המזיק להחמיר עליהן: **דשגא ביה.** דשגה עליו הכתוב: **ורבנן.** ת"ק: **רק נשלא מחמת המכה אחא.** שעבר על דברי רופא כדמפרש לקמן: **נתנה רשות לרופאים לרפאות.** ולא אמרינן דחמנא ממי ואיהו מסי: **אלמוד לומר שבטו יתן ורפא ירפא.** שיהא הכתוב בריפוי לחייבו אף על הלמחים והקיש שבט לריפוי: **נאחא בריכאתא.** נשר מת: **אהנא.** אהלמ"י בלע"ז: **וקירא.** שעוה: **וקלבא.** רש"י שבחביות של יין: **ואי אמר ליה.** מזיק אסייך אנא אני מרפא אותך ואיני נותן דמי אסייך: **אמיא רחיקא.** ומוזיל גבי: **עינא עוירא.** שבתיב ליגלי לדרכו ואין מושם אם עיור עינו של זה: (ה) **אסיא דמגן.** שירפא בחנם וקרוכו הוא: **כ"ם.** דלא ניחא לי בהכי דאי פשעת בנפשך גנאי גדול הוא לי דקרו לי שור המזיק: לרבות

כלל ופרט המרוחקין זה מזה דפליגי תנאי דהכא וההוא דפליגי נמי אביי ורבא בריש בטח כותים (נדה דף נב.) היינו דוקא בחד ענינא אבל בתרי ענייני לכ"ע אין דנין כדמוכח בפ"ק דפסחים (דף ו: ושם) ובכל המנחות (מנחות נה: ושם) וההיא דנגמר הדין (סנהדרין דף מו. ושם) גבי והומת ותלית אם נחשבנו כתרי ענייני לפי שמרוחקין יותר מאותם שבכאן ושבנדה אתיא ההיא דנגמר הדין כר"ע אבל אם נחשביה כחד ענינא אתי סוגיא דהתם כמ"ד אין דנין:

לדמים יתרים. פי' בקונטרס דאי לא כתיב אלא כויה ה"א אפילו אית ליה מבורה דמי כויה הוא דמשלם אבל תרתי לא משלם קמ"ל דמשלם תרוייהו דלעבר במקום נזק ואין נראה לר"י דהא לעבר במקום נזק נפקא לן מפלא תחת פצע ועוד דלמה היה לנו לומר שהלעבר יפטר את הנזק ואת הרפוי ונראה לר"י לדמים יתרים שמשלם בלעבר שיש בו רושם יותר מבלעבר שאין בו רושם אע"פ שאין מלעבר כזה יותר מבזה משלם יותר לפי שמתגנה מחמת הרושם: **עלו** בו צמחים כו'. כשלא אמדוהו מיירי דאי באמדוהו הא אמרינן לקמן (דף לא.) אמדוהו והיה מתנוה והולך אין נותנין לו אלא כמו שאמדוהו: **שניתנה** רשות לרופא לרפאות. וא"ת והא מרפא לחודיה שמעינן ליה וי"ל דה"א ה"מ מכה בידי אדם אבל חולי הבא בידי שמים כשמרפא נראה כקופר גזירת המלך קמ"ל דשרי: **עבר** על דברי הרופא. לא משיב ליה פושע כ"כ: **פשעת** בנפשך ומפסדת לי. היכא דלא אמדוהו: רואין

בכלל ופרט המרוחקין זה מזה קמפלגי רבי סבר אין דנין אותו בכלל ופרט ובן עזאי סבר דנין אותו בכלל ופרט וכי תימא חבורה לרבי למה לי לדמים יתרים: אומדין כמה אדם כיוצא בזה רוצה ליטול וכו': צער במקום נזק היכי שיימינן אמר אבוה דשמואל אומדין כמה אדם רוצה ליטול לקטוע לו ידו לקטוע לו ידו לא צער לחודיה הוא הא כולהו חמשה דברים איכא ועוד בשופטני עסקינן אלא לקטוע ידו הקטועה ידו הקטועה נמי לא צער לחודיה איכא הא צער ובושת איכא דכסיפא ליה מילתא למשקל מבשרו למשדייה לכלבים אלא אומדין כמה אדם רוצה ליטול לקטוע לו ידו המוכתב למלכות בין סם לסייף אמרי הכא נמי לא שקיל ומצער נפשיה אלא [א]אומדין כמה אדם רוצה ליתן לקטוע לו ידו המוכתב למלכות בין סייף לסם האי ליטול ליתן מבעי ליה אמר רב הונא בריה דרב יהושע ליטול זה מזה מה שנתן זה: רפוי הכהו חייב לרפאותו וכו': [ת"ר] [ב]עלו בו צמחים מחמת המכה ונסתרה המכה חייב לרפאותו וחייב ליתן לו דמי שבתו שלא מחמת המכה אינו חייב לרפאותו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו ר' יהודה אומר אף מחמת המכה חייב לרפאותו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו וחכמים אומרים שבתו ורפואתו כל שחייב בשבת חייב בריפוי ושאינו חייב בשבת אינו חייב בריפוי במאי קא מיפלגי [ג] אמר רבה אשכחתינהו לרבנן בבי רב דיתבי וקאמרי הכא במכה ניתנה לאגד קמיפלגי רבנן סברי מכה ניתנה לאגד ורבי יהודה סבר מכה לא ניתנה לאגד ריפוי דתנא ביה קרא מיחייב שבת דלא תנא ביה קרא לא מיחייב ואמינא להו אנא אי מכה לא ניתנה לאגד ריפוי נמי לא מיחייב אלא דכולי עלמא מכה ניתנה לאגד ולא ניתנה לאגד יתירה ר' יהודה סבר כיון דלא ניתנה לאגד יתירה ריפוי דתנא ביה קרא מיחייב שבת דלא תנא ביה קרא לא מיחייב ורבנן סברי כיון דתנא ביה קרא בריפוי אשבת נמי מיחייב דאיתקש לריפוי ור' יהודה סבר שבת לא מיחייב דמעטיה רחמנא רק ורבנן רק לשלא מחמת המכה הוא דאתא ולרבנן בתראי דאמרי כל שחייב בשבת חייב בריפוי וכל שאינו חייב בשבת אינו חייב בריפוי ריפוי דתנא ביה קרא למה לי מיבעי ליה לכדתנא דבי ר' ישמעאל דתניא [ד]דבי ר' ישמעאל אומר [ו]ורפא ירפא [ז]מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות ת"ר מנין שאם עלו בו צמחים מחמת המכה ונסתרה המכה שחייב לרפאותו וחייב ליתן לו שבתו ת"ל רק שבתו יתן ורפא ירפא יכול אפילו שלא מחמת המכה ת"ל רק ר' יוסי בר יהודה אומר אף מחמת המכה פטור שנאמר רק איכא דאמרי אף מחמת המכה פטור לגמרי כרבנן בתראי ואיכא דאמרי אף מחמת המכה פטור משבת וחייב בריפוי כמאן כאבוה: אמר מר יכול אפילו שלא מחמת המכה ת"ל רק שלא מחמת המכה בעי קרא אמרי מאי שלא מחמת המכה כדתניא יהרי שעבר על דברי רופא ואכל דבש או כל מיני מתיקה מפני שדבש וכל מיני מתיקה קשין למכה והעלה מכתו גרגותני יכול יהא חייב לרפאותו ת"ל רק מאי גרגותני אמר אביי נאתא כריכתא מאי אסותיה אהלא וקירא וקלבא ואי א"ל אסייך אנא א] א"ל [ה]דמית עלי כאריא ארבא ואי א"ל מייתינא אסיא דמגן במגן א"ל [ו]אסיא דמגן במגן מגן שוה ואי אמר מייתינא לך אסיא רחיקא אמר ליה [ז]אסיא רחיקא עינא עוירא ואי א"ל היאך הב לי לדידי ואנא מסינא נפשאי [ח]א"ל פשעת בנפשך ושקלת מינאי טפי ואי א"ל קוץ לי מקץ א"ל [ט]כל שכן דפשעת בנפשך וקרו לי שור המזיק תנא [י]וכולן משתלמין במקום נזק מנהני מילי אמר רב זביד משמיה דרבא אמר קרא [כ]פצע תחת פצע [כא]ליתן צער במקום נזק האי מבעי ליה לרבות

מסורת הש"ס

(א) נרכות פ. ב) [כ"מ קא: כ"ב קסח.]. ג) לעיל כו: פד., ד) אין זה לשון הקונטרס ועיין רש"ל.

תורה אור השלם

1. אם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מִשְׁעַנְתּוֹ וְנִקָּה הַמַּכֶּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרָפֹא יְרַפֵּא:
שמות כא יט
2. כּוּיָה תַּחַת כְּוִיָּה פֶּצַע תַּחַת חַבּוּרָה:
שמות כא כה

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה אסיא דמגן ל"ל קודם ד"ה אסיא רחיקא:

גליון הש"ם

גמ' אמר רבה אשכחתיה לרבנן. קוסה ח ע"א וש"נ:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' ת"ל דמים עלי כתריא מרגא כתרי אורא ועיין כענין ערך אכ:

לעזי רש"י

אהלמ"י [אלואי"ן]. אלוי. אהל. רשינ"א [ריש"נ"א]. שרף-עץ.

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ב מהל' חובל ומזיק הלכה י סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' תכ סעיף מ:
יט ב מיי' שם הלכה יט ועיין בהגהות ומ"מ טוש"ע שם סעיף יט:
כ ג טוש"ע ר"ל סי' שלו סעיף ח:
כא ד מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' תכ סעיף כ:
כב ה ו מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף כח:
כג ז מיי' שם ועיין בל"מ טוש"ע שם סעיף כב:
כד ח ט מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף כג:
כה י מיי' שם הלכה ח ג טוש"ע שם סעיף ג ד:

מוסף רש"י

כאריא ארבא. כאריה לוחרב (ב"מ קא:). ליתן צער במקום נזק. דאפילו היכא דאיכא נזק משלם נמי צער, דלא תימא צער דבהנה רחמנא היינו בלילכא נזק, כגון כוותו בשפוד על צערא דלא אתפתיה מכספיה (לעיל כו:) שאע"פ שטתן לו דמי ידו אין פוטרים אותו מן הצער לומר הואיל וקנה ידו יש עליו לחתכה בכל מה שירצה, אלא אומרים יש לו לחתכה בשם שאינו מצער כל כך וזה חתכה בגחל ונעשה (שמות כא כה) ומע"ש שיש שם תשלומי הנזק משלם אף הצער, ומקרא יתירא קדרש, דהא כתיב כויה תחת כויה, למה לי פצע תחת פצע (לעיל כד.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com